ปาฐกถาธรรม

มีของดีแต่ไม่รู้จักใช้

พระเทพญาณมงคล (เสริมชัย ชยมงฺคโล)

ปาฐกถาธรรม

มีของดี แต่ไม่รู้จักใช้

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
กรมประชาสัมพันธ์
วันอาทิตย์ที่ ๒๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๖ เวลา ๘.๐๐ น.

ปาฐกถาธรรม โดย พระเทพญาณมงคล (เสริมชัย ชยมงฺคโล)

มีของดี แต่ไม่รู้จักใช้

เจริญสุข / เจริญพร ญาติโยมสาธุชนผู้ฟังทุกท่าน

วันนี้อาตมภาพก็ได้มาพบกับท่านผู้ฟังอีกเช่นเคย ในรายการ ปาฐกถาธรรม ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยนี้

สำหรับวันนี้ อาตมภาพจักได้กล่าวถึง เรื่อง **มีของดี แต่ไม่รู้จักใช้** โดยความหมายว่า มีของดีอยู่ใกล้ตัว แต่กลับไม่เห็นคุณค่า จึงไม่รู้จักนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ตนเอง และแก่สังคม ประเทศชาติ

ของดีมีอยู่ใกล้ตัว แต่ชนหมู่มากไม่เห็นคุณค่า จึงไม่นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ตนเอง และแก่สังคมนั้น คืออะไร มีค่าแก่การดำเนินชีวิตเพียงไร อาตมภาพจักได้อธิบายขยายความ พอเป็นเครื่องประดับสติปัญญา ตามสมควรแก่เวลาต่อไป

ปัจจุบันนี้ เป็นยุคที่ชาวโลกมีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีใหม่ๆ ให้สามารถผลิตวัตถุ สนองความต้องการของประชาชน ทั้งปัจจัย ๔ คือ สิ่งที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต ๔ อย่าง ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรคและการรักษาพยาบาล และที่อยู่อาศัย กับทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกสบาย ในการดำเนินชีวิต ได้อย่างมากมายแม้ก็จริง แต่ผู้คนในสังคมทุกระดับ ส่วนมากหาได้มีความสันติสุขอย่างถาวรแท้จริงไม่ และมีไม่น้อยที่ต้องประสบกับปัญหาในการทำมาหากิน และบ้างก็ประสบความทุกข์เดือดเนื้อร้อนใจและภัยอันตรายต่างๆ รอบด้าน เป็นปฏิภาคกลับ คือสวนทางกับความเจริญทางเทคโนโลยี และความเจริญทางวัตถุต่างๆ ที่อาจอำนวยความสุขให้ชาวโลกได้มาก แต่สังคมกลับเต็มไปด้วยความทุกข์เดือดร้อน ด้วยภยันตรายต่างๆ ดังปรากฏข่าวร้ายอันแสดงถึงความทุกข์เดือดร้อนของผู้คนในสังคมปัจจุบันมากขึ้น

ไม่ว่าจะเป็นข่าวอาชญากรรม ได้แก่ ข่าวการรบราฆ่าฟันล้างผลาญกัน เพราะความโกรธแค้นพยาบาทกัน แย่งชิง หรือขัดผลประโยชน์กัน หรือชิงรักหักสวาทกัน และข่าวฆ่าตัวตายเพราะความผิดหวัง หรือประชดชีวิต หรือเพราะแก้ปัญหาชีวิตไม่ได้ ก็มี

และ/หรือ มีข่าวร้ายๆ ทางสังคม นับตั้งแต่ข่าวอันตรายจากผู้ค้าและการเสพยาเสพติด และผู้คนหลงติดอยู่กับแหล่งอบายมุขต่างๆ ได้แก่ แหล่งการพนัน แหล่งบันเทิงเริงรมย์ ตลอดถึงข่าวพฤติกรรมหมู่ชนที่หลงหมกมุ่น สำส่อนในกาม อันเสี่ยงต่อโรคติดต่อร้ายแรง และนำไปสู่ความแตกร้าวในครอบครัว ความเสื่อมเสียชื่อเสียง ความเสื่อมเสียทรัพย์ เสียสุขภาพกาย-สุขภาพจิต และแม้ถึงเสียชีวิตเลือดเนื้อ ก่อให้เกิดปัญหาภายในครอบครัว ได้แก่ เด็กถูกทอดทิ้ง เด็กไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่

แนะนำสั่งสอนใกล้ชิด ก่อให้เกิดปัญหาเด็กวัยรุ่นวัยเรียน ปัญหาเด็กวัยหนุ่มสาวใจแตก หลงตามเพื่อนที่นำไปสู่แสงสี หลงแฟชั่น หลงฟุ้งเฟ้อ หลงติดเที่ยวเตร่อยู่ตามศูนย์การค้าและแหล่งอบายมุข นำไปสู่การเสพและติดยาเสพติด การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร และการตั้งครรภ์โดยไม่ปรารถนามากยิ่งขึ้น ทำให้เด็กเหล่านั้นเสียการเรียน เสียอนาคตกันมากขึ้นทุกวัน จนน่าเป็นห่วงกำลังบุคคลากรของประเทศชาติว่า ในปัจจุบันนี้ประชาชนในสังคม นับตั้งแต่สังคมในครอบครัวถึงสังคมประเทศชาติของเรามีบุคคลผู้มีคุณภาพ กล่าวคือ มีความรู้ ความสามารถ มีวิสัยทัศน์ที่ดีและกว้างไกล และมีคุณธรรมที่ดี ที่จะสร้างฐานะของตนเองและครอบครัวรวมไปถึงสามารถช่วยสร้างฐานะและพัฒนาประเทศชาติให้เจริญและมั่นคงได้ จะมีอยู่สักกี่เปอร์เซ็นต์ เมื่อเทียบกับจำนวนประชากรทั้งประเทศ และถ้าผู้รับผิดชอบสังคมและประเทศชาติ ไม่รีบช่วยกันปรับปรุงแก้ไขสภาพเสื่อมโทรมของสังคม ให้เข้มแข็ง จริงจัง อย่างต่อเนื่องและทั่วถึง ด้วยวิธีการที่ถูกต้องและตรงประเด็นแล้ว ต่อไปใน ๕ ปี ๑๐ ปี ข้างหน้า ประชากรในสังคมประเทศชาติของเรา จะยังมีคนที่มีคุณภาพดีสักกี่เปอร์เซ็นต์ และในหมู่ชนส่วนน้อยที่ยังคงเป็นผู้มีคุณภาพดีที่เหลืออยู่ จะอยู่อย่างสันติสุขอย่างถาวรแท้จริงได้หรือไม่เพียงไร นี้เป็นเรื่องที่น่าเป็นห่วง

จริงอยู่ ได้ยินว่า ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบสังคมประเทศชาติ ก็ได้กำลังพยายามศึกษาวิจัยปัญหาสังคม เพื่อช่วยกันหาทางแก้ไขให้ดีที่สุด เท่าที่ได้ยิน ได้ฟังวิธีการแก้ไขปัญหาสังคม โดยเฉพาะสังคมเด็กวัยรุ่นวัยเรียนนี้ก็มีหลายอย่างหลายวิธี ดังเช่น กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณะสุข ก็ได้จัดทำ "คู่มือสำหรับช่วยเหลือนักเรียน ที่มีปัญหาทางสุขภาพจิต" เพื่อแจกจ่ายแก่สถาบันการศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง เป็นต้น ก็นับเป็นการดี แต่ยังมีของดีแท้อยู่ใกล้ตัว ที่ทุกคนสามารถใช้เป็นประทีปส่องทางชีวิต ให้รู้ทางเจริญที่ควรดำเนิน และให้รู้ทางเสื่อมที่ควรงดเว้น อันให้สามารถดำเนินชีวิตไปสู่ความสำเร็จ ถึงความเจริญและสันติสุขอย่างมั่นคงแท้จริงได้ แต่ผู้คนส่วนใหญ่กลับไม่เห็นคุณค่า หรือเห็นคุณค่าน้อย เพราะมัวแต่หลงความเจริญทางวัตถุ ด้วยความเจริญทางเทคโนโลยี ที่ช่วยให้สามารถผลิตวัตถุ หรือบริการสนองตัณหา อุปาทานของผู้คนที่ยังหนาด้วยกิเลส ให้หลงติดอยู่กับกามสุข คือ ความสุข ด้วยรูป เสียง กลิ่น รส และสิ่งสัมผัสทางกายที่น่ากำหนัด ยินดี พอใจ เหมือนปลาฮุบเหยื่อแล้วติดเบ็ด จึงตกเป็นทาสของกิเลส ให้กิเลสมาร้อยจมูก ให้ประพฤติปฏิบัติผิดศีล ผิดธรรม นำตนไปสู่ความทุกข์เดือดร้อนต่อๆ ไป ไม่มีที่สิ้นสุดกันอยู่ในทุกวันนี้

"ของดีแท้ๆ อยู่ใกล้ตัว" นั้น คือ พระสัทธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ผู้ทรงเห็นแจ้ง ทรงรู้แจ้ง ความเป็นไปของสัตว์โลกทั่วทั้งจักรวาล แสนโกฏิจักรวาล อนันตจักรวาลไม่มีประมาณ ด้วยพระญาณเครื่องตรัสรู้ ที่พระองค์ได้ทรงบรรลุแล้วในยามปลายแห่งราตรี แห่งคืนวันเพ็ญเดือนวิสาขะ คือ เมื่อวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ เมื่อ ๒๕๙๑ ปี ที่ผ่านมานี้ พระสัทธรรม คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้านั้น คือ พระอริยสัจ ๔ กล่าวคือ ความจริงอย่างประเสริฐในเรื่องของทุกข์ ๑ เหตุแห่งทุกข์ ๑ สภาวะที่ทุกข์ดับเพราะเหตุดับ คือ มรรค ผล นิพพาน ๑ และหนทางคือข้อปฏิบัติให้ถึงความเจริญสันติสุข และความพ้นทุกข์อย่างถาวร อีก ๑ พระสัทธรรมนี้มี ๓ ระดับ คือ

พระปริยัติสัทธรรม คือ หลักธรรมที่พึงศึกษาเล่าเรียน ทำความเข้าใจให้แจ่มแจ้ง ๑

พระปฏิบัติสัทธรรม คือ ข้อปฏิบัติตามหลักธรรมที่ได้ศึกษาทำความเข้าใจเป็นขั้นๆ ได้ดีแล้วนั้น เพื่อนำไปปฏิบัติ เพื่อให้ถึงความเจริญและสันติสุข และถึงความพ้นทุกข์ ตามระดับภูมิธรรมที่ปฏิบัติได้อย่างแท้จริง

พระปฏิเวธสัทธรรม คือ ปัญญาอันเห็นแจ้งแทงตลอด ในสภาวธรรมและอริยสัจธรรมตามที่เป็นจริง อันให้บรรลุมรรค ผล นิพพาน ที่สิ้นสุดแห่งทุกข์ และเป็นบรมสุขอย่างถาวร ตามระดับภูมิธรรมที่ปฏิบัติได้ อีกนัยหนึ่ง คือ ปัญญาอันเห็นแจ้ง รู้แจ้ง ทางเจริญแห่งชีวิตที่ควรดำเนิน และเห็นแจ้ง รู้แจ้ง ทางเสื่อมแห่งชีวิตที่ควรงดเว้นตามที่เป็นจริงแท้ๆ อันให้ผลเป็นความเจริญสันติสุข และพ้นทุกข์ ตามระดับภูมิธรรมที่ปฏิบัติได้

ที่อาตมภาพได้กล่าวว่า มีของดีแท้ๆ อยู่ใกล้ตัว แต่ผู้คนส่วนใหญ่กลับไม่เห็นคุณค่า หรือเห็นคุณค่าน้อย ก็คือว่า ชนบางพวกไม่ได้ศึกษาทำความเข้าใจ และไม่ปฏิบัติพระสัทธรรมของพระพุทธเจ้า จึงไม่เห็นคุณค่าของพระสัทธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ว่า จะนำชีวิตตนไปสู่ความเจริญสันติสุข และความพ้นทุกข์ได้จริง จึงไม่รับรู้ และไม่ยอมรับรู้ บาป-บุญ คุณ-โทษ ใดๆ ทั้งสิ้น ด้วยความเห็นผิดจากทำนองคลองธรรม จึงมักเห็นกงจักรเป็นดอกบัว และประพฤติบาปอกุศลทางกาย ทางวาจา และทางใจ ได้แก่ เจตนาฆ่าสัตว์ตัดชีวิต รบราฆ่าฟันกันด้วยจิตใจเหี้ยมโหดทารุณ ๑ เจตนากบฏคดโกง ทำลายล้างผลาญทรัพย์สินของผู้อื่น และประกอบอาชีพทุจริต หรือมิจฉาอาชีวะ เช่น ผลิตและจำหน่าย จ่าย แจก อาวุธ และ/หรือสิ่งที่เป็นพิษภัยไว้ทำลายล้างผลาญ หรือเข่นฆ่ากัน และผลิตสิ่งเสพติดมึนเมาให้โทษเป็นที่ตั้งแห่งความประมาทต่างๆ เป็นต้น ๑ เจตนาประพฤติผิดในกาม รวมทั้งมีพฤติกรรมที่หลงระเริง มัวเมา สำส่อน อยู่แต่ในเรื่องของกาม ไม่สำรวมในกาม ๑ ความประพฤติบาปอกุศลทางกาย ๓ ประการเหล่านี้ ชื่อว่า “กายทุจริต”

ส่วนความประพฤติ บาปอกุศลทางวาจา นั้น ได้แก่ เจตนากล่าววาจาหรือแสดงกิริยาอาการ และเอกสารหลักฐานอันเป็นเท็จ หลอกลวงผู้อื่น รวมทั้งการให้ร้ายป้ายสีผู้อื่นให้เสียหาย ๑ เจตนากล่าวคำหยาบคาย ๑ กล่าวคำยุแยกให้เขาแตกสามัคคีกัน ๑ และกล่าวแต่วาจาเพ้อเจ้อ เหลวไหล ไร้สาระ เป็นต้น ๑ ๔ ประการนี้ ชื่อว่า “วจีทุจริต”

อีกอย่างหนึ่ง บาปอกุศลทางใจ คือ เจตนาความคิดอ่านที่เป็นโทษด้วยอำนาจของกิเลสตัณหาอันหนาแน่น ได้แก่ ความโลภจัด และ/หรือตัณหาราคะจัด ๑ โทสะกล้า หรือความโกรธ พยาบาท อาฆาตมาดร้าย ๑ และความหลงมัวเมาไม่รู้บาป-บุญ คุณ-โทษ ตามที่เป็นจริง ๑

ชนผู้เป็นมิจฉาทิฐิ คือ ผู้มีความคิดเห็นที่ผิดจากทำนองคลองธรรม ไม่เรียนรู้ และไม่รับรู้ บาป-บุญ คุณ-โทษ ตามที่เป็นจริง เหล่านี้ โดยมากย่อมหลงประพฤติปฏิบัติ หรือกระทำกรรมที่เป็นบาป-อกุศล มีกายทุจริต ๓ วจีทุจริต ๔ และมโนทุจริต ๓ รวมเป็น อกุศลกรรมบถ ๑๐ ทั้งประพฤติปฏิบัติเองด้วย ทั้งชักนำผู้อื่นให้ปฏิบัติตาม และ/หรือ พลอยยินดีที่ผู้อื่นประพฤติปฏิบัติด้วย ให้ต้องได้รับผลจากอกุศลกรรมเช่นนั้น เป็นความทุกข์เดือดเนื้อร้อนใจ ทั้งในภพชาติปัจจุบันทันตาเห็น และในภพชาติต่อๆ ไปไม่มีที่สิ้นสุด

ดุจดังก้อนศิลาอันตกลงไปในบ่อที่ไม่มีก้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อแตกกายทำลายขันธ์ คือ ตายจากโลกนี้ไปแล้ว ชนเหล่านี้โดยมากย่อมีโอกาสเข้าถึงทุคติ คือ ไปเกิดในภพภูมิที่ไม่ดี ที่ไม่เจริญ ๔ เหล่า เหล่านี้คือ ไปเกิดเป็นเปรตบ้าง อสุรกายบ้าง ไปเกิดเป็นสัตว์นรกบ้าง เป็นสัตว์เดรัจฉานบ้าง ตามความหนักเบาแห่งบาปอกุศลที่เขาประพฤติปฏิบัติเป็นอาจิณ หรือเป็นปกติอยู่เช่นนั้น โดยที่ไม่มีใครช่วยใครได้เลย สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้ทรงเห็นแจ้งรู้แจ้งสภาวะความเป็นไปของสัตว์โลก ผู้ทรงเห็นแจ้งรู้แจ้งกฎแห่งกรรมของสัตว์โลกทั่วทั้งจักรวาล แล้วจึงได้ตรัสว่า

สานิ กมฺมานิ นยนฺติ ทุคฺคตึฯ

แปลความว่า กรรมชั่วของตนเอง ย่อมนำไปสู่ทุคติ ฯ
(ขุ. ธ. ๒๕/๒๘/๔๗)

และตรัสว่า

"ดูกรภิกษุทั้งหลาย สัตว์ที่จุติจากมนุษย์ (ตายจากความเป็นมนุษย์) กลับมาเกิดเป็นมนุษย์ มีเป็นส่วนน้อย สัตว์ที่จุติจากมนุษย์ ไปเกิดในนรก เกิดในกำเนิดเดรัจฉาน เกิดในปิตติวิสัย มากกว่า โดยแท้" (องฺ. เอก. ๒๐/๒๐๖/๔๘)

หมู่ชนอีกพวกหนึ่ง ได้ยิน ได้ฟัง ได้ศึกษาพระสัทธรรมของพระพุทธเจ้า เข้าใจได้มากบ้างน้อยบ้าง แต่ไม่ลงมือปฏิบัติพระสัทธรรม หรือได้ปฏิบัติบ้างแต่ยังไม่จริงจัง ตามสมควรแก่ธรรมปฏิบัติที่พอจะให้ได้ผลพิสูจน์ว่า พระสัทธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้านี้ ช่วยให้ผู้ปฏิบัติได้ถึงความเจริญสันติสุขและถึงความพ้นทุกข์ได้จริงแท้แน่นอน ดังที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ตรัสไว้ว่า

สัตว์ที่ได้ฟังธรรมวินัยที่พระตถาคตประกาศไว้ มีเป็นส่วนน้อยสัตว์ที่ไม่ได้ฟังพระธรรมวินัยที่พระตถาคตประกาศไว้ มากกว่าโดยแท้

สัตว์ที่ได้ฟังธรรมแล้วทรงจำไว้ได้ มีเป็นส่วนน้อย สัตว์ที่ได้ฟังธรรมแล้วทรงจำไว้ไม่ได้ มากกว่าโดยแท้

สัตว์ที่ไตร่ตรองอรรถแห่งธรรมที่ตนทรงจำไว้ได้ มีเป็นส่วนน้อย สัตว์ที่ไม่ไตร่ตรองอรรถแห่งธรรมที่ตนทรงจำไว้ได้ มากกว่าโดยแท้

สัตว์ที่รู้ทั่วถึงอรรถ รู้ทั่วถึงธรรมแล้ว ปฏิบัติธรรมตามสมควรแก่ธรรม มีเป็นส่วนน้อย สัตว์ที่ไม่รู้ทั่วถึงอรรถ ไม่รู้ทั่วถึงธรรมแล้ว ไม่ปฏิบัติธรรมตามสมควรแก่ธรรม มากกว่าโดยแท้ (องฺ. เอก. 20/205/47)

หมู่ชนเหล่านี้มักไม่มีศรัทธามั่นคงในพระรัตนตรัย จึงมีศรัทธาหรือเห็นคุณค่าพระสัทธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าน้อย และไม่มีภูมิต้านทานดีพอต่อกระแสโลก ที่มีแต่ความเจริญทางวัตถุ แต่ไร้ความเจริญทางจิตใจด้วยศีลธรรม จึงไม่อาจทนต่อความเย้ายวนของพัสดุกาม คือ รูป เสียง กลิ่น รส และสิ่งสัมผัสทางกายที่น่ากำหนัดยินดีได้ จึงหลงจมปลักติดอยู่แต่กับ กาม กิน เกียรติ ด้วยอำนาจของกิเลส ตัณหา ราคะและอุปาทาน เปรียบดังพญามาร คือ กิเลสมาร เขาใช้เหยื่อคือพัสดุกามที่น่ากำหนัดยินดี เกี่ยวเบ็ดไว้ล่อปลาตัวโง่ คือผู้ประมาทขาดสติ สัมปชัญญะไร้สำนึกรู้ผิดชอบชั่วดี ให้หลงฮุบเหยื่อคือพัสดุกาม ได้แก่ รูป เสียง กลิ่น รส

และสิ่งสัมผัสทางกายที่น่ากำหนัดยินดีนั้นแหละ ปลาก็ติดเบ็ด คือ หลงจมปลักติดอยู่กับกามสุขด้วยอำนาจกิเลสมาร ได้แก่ ตัณหา ราคะ และอุปาทาน ให้พญามารจูงจมูก คือ ดลจิตใจให้ประพฤติผิดศีล ผิดธรรม และหลงติดอยู่กับแหล่งอบายมุขต่างๆ ตามอำนาจของมัน เช่น หลงเสพและติดสิ่งเสพติดมึนเมาให้โทษ เป็นที่ตั้งแห่งความประมาทต่างๆ บ้าง หลงหมกมุ่นสำส่อนในกามบ้าง หลงติดการพนันบ้าง หลงติดเที่ยวเตร่อยู่ตามแหล่งบันเทิงเริงรมย์ ติดดูการละเล่น รวมตลอดทั้งการหลงเล่นและติดอยู่กับเกมกดที่เป็นโทษหรือไร้สาระบ้าง หรือหลงท่องเที่ยวติดอยู่กับอินเตอร์เน็ตหรือเวบไซด์ลามกต่างๆ บ้าง เหล่านี้เป็นต้น จึงย่อมได้รับผลจากอกุศลกรรมนั้นเป็นความเสื่อม หรือความล้มเหลวแห่งชีวิตบ้าง ถึงความเสื่อมเสียชีวิตเลือดเนื้อ บ้างเสื่อมเสียทรัพย์สิน เป็นหนี้สินรุงรังบ้าง ถึงความเสื่อมเสียเกียรติยศชื่อเสียง และเสื่อมเสียตำแหน่งหน้าที่การงานบ้าง เป็นความทุกข์เดือดร้อน ดังที่ได้ยินได้ฟังข่าวร้ายๆ ของสังคมอยู่บ่อยๆ ในปัจจุบันนี้

นอกจากจะถึงความเสื่อม หรือความล้มเหลวแห่งชีวิต ให้ต้องเป็นทุกข์เดือดเนื้อร้อนใจในภพชาติปัจจุบันทันตาเห็นแล้ว เมื่อตายลง โดยมากย่อมมีโอกาสเข้าถึงทุคติภูมิ ดังเช่นหมู่ชนจำพวกแรกเหมือนกัน แต่จำพวกแรกจัดเป็นพวกมิจฉาทิฐิ คือ มีความคิดเห็นผิดจากทำนองคลองธรรม ไม่รู้ และ/หรือ ไม่รับรู้บาปบุญคุณโทษตามที่เป็นจริงนั้น มักได้รับโทษ หรือความทุกข์เดือดร้อนที่หนักกว่า ทั้งในภพชาติปัจจุบัน และในสัมปรายภพ คือ เมื่อตายลงมีโอกาสเข้าถึง โลกันตนรก ที่อยู่ตามขอบจักรวาล นอกภพ ๓ ออกไป เพราะผู้เป็นมิจฉาทิฐินี้ มักกระทำความอันเป็นบาปอกุศล ด้วยเจตนาที่หลงผิดอย่างแรงกล้า เหมือนเด็กกำถ่านเพลิงที่ร้อนจัด ด้วยหลงผิดคิดว่าเป็นของสวยงาม จึงหลงกำถ่านเพลิงนั้นติดแน่นอยู่ ไม่รู้จักปล่อย จึงถูกความร้อนจัดของถ่านเพลิงที่หลงกำติดแน่นอยู่นั้น ไหม้เผาผลาญมือนั้นวอดวายไป ก็ยังไม่รู้ตัวว่าตนประพฤติผิดอยู่นั่นเอง ฉันใด ฉันนั้น.

ในหมู่ชน ๒ จำพวกที่กล่าวมานี้ จำพวกมิจฉาทิฐิ คือ เหล่าชนผู้มีความเห็นผิดจากทำนองคลองธรรม ไม่รู้ และ/หรือ ไม่รับรู้ บาป-บุญ คุณ-โทษ ตามที่เป็นจริง จึงมักประพฤติผิดศีล ผิดธรรม หรือมักประกอบกรรมอันเป็นบาปอกุศล ได้แก่ กายทุจริต ๓ วจีทุจริต ๔ และด้วยมโนทุจริต ๓ หมู่ชนเหล่านี้โดยมากจะไม่รอดจากอบายภูมิ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้ทรงเห็นแจ้งทรงรู้แจ้งสภาวะความเป็นไปของสัตว์โลก ได้ตรัสว่า เมื่อจิตเศร้าหมองแล้ว ทุคติย่อมเป็นที่หวังได้ คือ เมื่อตายจากความเป็นมนุษย์แล้วมักได้ไปเกิดในภพภูมิที่ไม่ดี ที่ไม่เจริญ ๔ เหล่า คือ ภพภูมิของเปรต สัตว์นรก อสุรกาย หรือสัตว์เดรัจฉานเสียโดยมาก

ส่วนจำพวกที่เคยได้ยินได้ฟัง และ/หรือ เรียนรู้พระสัทธรรมที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ดีแล้ว มากบ้าง/น้อยบ้างก็ตาม แต่ไม่สนใจไม่ใส่ใจในการศึกษาสัมมาปฏิบัติตามสมควรแก่ธรรมปฏิบัติ มักมีจิตใจตกต่ำด้วยอำนาจของกิเลสนิวรณ์เครื่องกั้นปัญญา จึงมีทั้งประพฤติปฏิบัติดีมีศีล มีธรรมบ้าง และมีทั้งประพฤติผิดศีล ผิดธรรมบ้าง เข้าตำรา “วัดก็เข้า เหล้าก็ดื่ม” เป็นต้นเหล่านี้ ก็ยังเสี่ยงต่ออบายภูมิอยู่มาก ทั้งนี้ขึ้นอยู่ที่ว่ากรรมดี และ/หรือ กรรมชั่ว ที่ได้ประพฤติปฏิบัติมาแล้วนั้น กรรมใดมีน้ำหนักที่จะให้ผลก่อน จิตดวงสุดท้ายขณะที่ชีวิตจะแตกดับนั้น ก็จะถ่ายทอดกรรมนั้นไปปรุงแต่งรูปธรรม-นามธรรม ให้ปฏิสนธิ คือ เกิดในภพภูมิใหม่ด้วยอำนาจของตัณหา อุปาทาน และกรรมนั้นๆ โดยมี “อวิชชา” คือ

ความมืด ไม่รู้เหตุในเหตุ ถึงต้นๆ เหตุให้เกิดทุกข์ และความไม่รู้จักพระอริยสัจธรรม เป็นต้น เป็นเหตุนำเหตุหนุน ให้ต้องเวียนว่ายตายเกิดอยู่ในสังสารจักร ไม่มีที่สิ้นสุดอยู่อย่างนี้ เพราะเหตุนี้ หมู่ชนเหล่าที่ ๒ นี้ แม้จะได้ชื่อว่าเป็นพุทธศาสนิกชน ถ้ายังประมาท ขาดสติสัมปชัญญะ ไม่สำนึกรู้ผิด-ชอบ ชั่ว-ดี มักหลงมัวเมาในชีวิต ประพฤติผิดศีล ผิดธรรมบ้าง จมปลักอยู่ในอบายมุขต่างๆ บ้าง และก็กระทำบุญกุศลคุณความดีบ้าง ผู้เช่นนี้ก็ยังไม่แน่ว่า จะเอาตัวรอดจากอบายภูมิได้หรือไม่ คือ ยังเสี่ยงต่ออบายภูมิอยู่มาก นี่เป็นเพราะมีของดี คือ พระสัทธรรมของพระพุทธเจ้า อยู่ใกล้ตัว แต่ไม่รู้จักคุณค่า จึงไม่รู้จักใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ตนเอง แก่ครอบครัว และแก่สังคมประเทศชาติของตน แปลว่า ได้เกิดมาเป็นมนุษย์ ได้พบพระพุทธศาสนาแล้ว กลับไม่สนใจศึกษาและปฏิบัติธรรมให้ได้ผลดีตามสมควรแก่ธรรมปฏิบัติ กลับประมาทพลาดพลั้งลงอบายภูมิไปจนได้ นับว่า เสียทีที่ได้เกิดมาเป็นมนุษย์ ได้พบพระพุทธศาสนาแล้ว แท้ๆ นี่แหละที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสว่า สัตว์ที่ตายจากความเป็นมนุษย์ จะได้กลับมาเกิดเป็นมนุษย์อีกนั้นน้อยนัก ส่วนที่ไปเกิดในกำเนิดสัตว์เดรัจฉาน ในภพภูมิของเปรต สัตว์นรกนั้นมีมากกว่าโดยแท้

อาตมภาพเคยได้ยินว่า หลวงพ่อวัดปากน้ำ พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) ผู้ปฏิบัติ และสอนภาวนาตามแนวมหาสติปัฏฐาน ๔ ได้ผลดี ท่านได้เคยกล่าวสอนศิษยานุศิษย์ว่า “คนจำนวนเท่าขนโค แต่ที่รอดพ้นจากอบายภูมิไปได้เท่าจำนวนเขาโค” ก็เป็นคติเตือนใจศิษยานุศิษย์ของท่านให้สำรวมในศีลและอินทรีย์ให้มาก และท่านยังได้สอนไว้อีกว่า “เกิดมาว่าจะมาหาแก้ว พบแล้วไม่กำจะเกิดมาทำอะไร สิ่งที่อยาก ก็หลอก สิ่งที่หยอกเขาก็ลวง ทำให้จิตเป็นห่วงใย เลิกอยาก ลาหยอก รีบออกจากกาม เดินตามขันธ์สามเรื่อยไป เสร็จกิจสิบหก ไม่ตกกันดาร เรียกว่านิพพานก็ได้”

คติธรรมนี้ ท่านหมายความว่า เกิดมาเพื่อจะพบคุณพระศรีรัตนตรัย ได้พบพระพุทธศาสนาแล้ว ซิกลับไม่สนใจ ใส่ใจ ศึกษาสัมมาปฏิบัติ เพื่อเข้าถึงพระรัตนตรัย ให้ได้ผลสมควรแก่ธรรมปฏิบัติ แล้วที่เกิดมานี้จะได้ประโยชน์อะไร เสียชาติเกิดแท้ๆ ความทะยานอยากในกามก็เป็นเรื่องหลอกๆ ไม่จิรังยั่งยืนอะไร คือ ล้วนเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตาทั้งสิ้น ทั้งยังเป็นภาระหนัก ให้ต้องห่วงใยอีกมาก ถ้าเลิกจากความทะยานอยากในกาม ตั้งหน้าปฏิบัติไตรสิกขา คือ อบรมกาย วาจา และใจ ให้เรียบร้อยดีไม่มีโทษ โดยการปฏิบัติศีล สมาธิ และปัญญา อันมีนัยอยู่ในอริยมรรคมีองค์ ๘ พิจารณาสภาวธรรม และพระอริยสัจธรรมทั้ง ๔ ในกาย หรือในโลกมนุษย์ ทิพย์ พรหม อรูปพรหม ให้รู้แจ้งเห็นแจ้งตามธรรมชาติที่เป็นจริง ชื่อว่า เสร็จกิจ ๑๖ นี้แหละเป็นทางมรรค ผล นิพพาน ให้ถึงที่สุดแห่งทุกข์ และที่เป็นบรมสุข ตามระดับภูมิธรรมที่ปฏิบัติได้

เหล่าชนผู้สนใจ ใส่ใจศึกษาสัมมาปฏิบัติพระสัทธรรมอันพระพุทธเจ้าตรัสไว้ดีแล้ว ให้ได้ผลดีตามสมควรแก่ธรรมปฏิบัติ เช่นนี้แหละ ชื่อว่า “วิญญูชน” คือ นักปราชญ์ ผู้รอบรู้ ผิด-ชอบ ชั่ว-ดี คือ ผู้มีสติสัมปชัญญะ รู้ทางเจริญที่ควรดำเนิน และรู้ทางเสื่อมแห่งชีวิตที่ควรงดเว้น ด้วยปัญญาอันเห็นชอบ ย่อมดำรงตนอยู่แต่ในกุศลคุณความดี นำตนและหมู่คณะไปสู่ความสำเร็จ ได้ถึงความเจริญสันติสุขแห่งชีวิตของตนเอง ของครอบครัว และสังคมประเทศชาติ อย่างมั่นคงได้แน่นอน

อาตมภาพจึงขอถือโอกาสนี้ เชิญชวนญาติโยมสาธุชนทุกท่าน ทุกหมู่เหล่า ทุกเพศ ทุกวัย ได้สนใจ ใส่ใจ ศึกษาสัมมาปฏิบัติพระสัทธรรม อันสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ดีแล้วนี้ และขอให้ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติทุกระดับ จงช่วยกันสนับสนุน ส่งเสริมให้ข้าราชการทุกหมู่เหล่า ทั้งข้าราชการประจำ และข้าราชการการเมือง ทุกระดับ กับทั้งพนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานองค์กรเอกชน และครู/อาจารย์ นักเรียน/นักศึกษา ได้มีการศึกษาสัมมาปฏิบัติพระสัทธรรม ให้มาก ให้ต่อเนื่องจริงจัง จึงจะสามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมศีลธรรมของสังคมได้ แล้วความเจริญสันติสุข ก็จะเกิดมีแก่ตนเอง แก่ครอบครัว และแก่สังคมประเทศชาติของเรา ได้แน่นอน อย่าได้นิ่งนอนใจ และอย่าได้มัวแต่เห็นกงจักรเป็นดอกบัวอยู่เลย

วันนี้อาตมภาพขอยุติการปาฐกถาธรรมไว้เพียงเท่านี้ก่อน ขอความสุขสวัสดี จงมีแด่ท่านผู้ฟังทุกท่าน

เจริญพร